

TİCARET SEKTÖRÜNDE MESLEKİ YETERLİLİK: GALERİCİLİK ÖRNEĞİ

HAZIRLAYAN:
ASENA DENİZ SAKİN
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU
UZMAN YARDIMCISI

Nitelikli insan kaynağının yetişmesinde ilgili kurum ve kuruluşların birbiriyle uyumlu mesleki eğitim ve istihdam politikalarını uygulamaları sonucunda iş piyasasının talep ettiği niteliklere sahip bireylerin yetişmesi aşamasında önemli görevler üstlenen Mesleki Yeterlilik Kurumu iş piyasasının talep ettiği niteliklere sahip bireylerin yetişmesi ve belgelendirilmesi için çalışıyor.

Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) 07.10.2006 tarih ve 26312 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5544 sayılı kanun ile kurulmuştur. MYK'nın amacı; Avrupa Birliği (AB) ile uyumlu Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemi'ni (UMYS) kurmak ve işletmektir.

Ulusal Yeterlilik Sistemi'nin kurulması ve işletilmesi aşamalı olarak gerçekleştirilmektedir. Bu süreçte MYK öncelikli olarak ulusal meslek standartlarını belirlemekte, sonrasında ise ulusal meslek standartlarını temel alan ulusal yeterlilikler geliştirilerek bu yeterliliklere göre sınav ve belgelendirme yapılmaktadır. Bahsi geçen görevler bizzat MYK tarafından değil, görevlendirdiği sektörünü temsil yeteneğine sahip kurum ve kuruluşlar vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir.

Ulusal Yeterlilik Sistemi'nin diğer bileşeni olan sınav ve belgelendirme süreci ise belirlenen ulusal yeterliliklerde akredite olmuş ve MYK tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlarca yürütülmektedir. Belgelendirme için gerekli tüm işlemler yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. Kuruluşların yaptığı sınav ve değerlendirme sonucunda belgelendirilmesi uygun olan kişilere MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi verilmekte, yeterlilik belgesi almak için gereken şartlar ise her meslek standardı için geliştirilen yeterliliklerle belirlenmektedir.

Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yürütülen çalışmaların ilk aşamasını ulusal meslek standartlarının (UMS) ve bu meslek standartlarını temel alarak geliştirilen ulusal yeterliliklerin (UY) hazırlanması oluşturmaktadır. UMS ve UY'ler kapsamında iş

piyasasının işgücünden beklediği nitelikler ortaya konmaktadır. UMS ve UY'lerin eğitim programlarına yansıtılması ile eğitim ile istihdam arasındaki ilişki güçlendirilmektedir.

UMS ve UY'lerin hazırlanma süreci

UMS ve UY'ler, MYK tarafından görevlendirilen meslek standardının ya da yeterliliğin hazırlanacağı sektörü veya alanı temsil kabiliyetine sahip kurum ve kuruluşlarca ya da çalışma gruplarınınca hazırlanmaktadır. Meslek standartları ve yeterlilikler hazırlandıktan sonra kamuoyunun ve ilgili tarafların görüşüne sunulmakta ve bu sayede ilgili tüm kesimler sürece dâhil olmaktadır. Görüş alma süreci tamamlandıktan sonra meslek standardı/yeterlilik hazırlayan kurum/kuruluş ya da çalışma grubu gelen görüşleri

gerekçeli olarak değerlendirmekte ve uygun olanları dokümanlara yansıtacaktır.

Görüş aşamasından sonra meslek standartları ve yeterlilikler doğrulanmak üzere MYK sektör komitelerine sunulmaktadır. Sektör Komiteleri, hazırlanan meslek standartlarının UMS, yeterliliklerin de UY olarak kabul edilebilmesi için dokümanları incelemekte, önerilerde bulunmakta ve MYK Yönetim Kurulu'na sunulmak üzere görüş oluşturmaktadır. Sektör komiteleri gerekli hallerde bizzat mesleğin icra edildiği sahalarda teknik incelemeler yaparak dokümanların içeriğini yerinde doğrulamaktadır.

MYK tarafından belirlenen 26 sektörü temsilen 26 sektör komitesi oluşturulmuş olup aktif bir şekilde çalışmalarını yürütmektedir. MYK sektör komitelerinde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Milli

Eğitim Bakanlığı (MEB), Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK), meslekle ilgili diğer bakanlıklar, MYK Genel Kurulu'nda temsil edilen işçi, işveren ve meslek kuruluşlarının temsilcileri yer almaktadır. Sektör komitesi toplantılarına ihtiyaç duyulması halinde teknik uzmanlar davet edilmektedir. Böylece UMS ve UY'ler başta iş ve eğitim dünyası olmak üzere ilgili tarafların uzlaştığı dokümanlar olma özelliği kazanmaktadır.

İş süreçlerinde verimliliğin artırılması

Sektör komitelerince doğrulanan meslek standartları ve yeterlilikler MYK Yönetim Kurulu'na onaylanmak üzere sunulmaktadır. MYK Yönetim Kurulu'nun onayını takiben yeterlilikler ulusal yeterlilik olarak yürürlüğe girmektedir. Meslek standartları ise Resmî Gazete'de yayımlanarak ulusal meslek standardı niteliği kazanmaktadır. Ulusal meslek standartları ve ulusal yeterlilikler sektörde ve meslekte yaşanan gelişmelere bağlı olarak güncellenen, yaşayan dokümanlardır. Ulusal meslek standartları, sektörlerden gelen talepler ile eğitim ve iş dünyasının ihtiyaçları esas alınarak en geç beş yılda bir değerlendirilmekte ve gerekli görülenler güncellenmektedir. Ulusal meslek standartlarındaki değişiklikler en geç bir yıl içerisinde ulusal yeterliliklere yansıtılmaktadır.

İş süreçlerinde verimlilik ölçümü ve verimliliğin artırılması konuları gündeme gelince yapılan araştırmalar insan unsurunun önemini ortaya koymuş ve verimlilik artışı sağlayabilmek için nitelikli iş gücünün varlığına işaret etmiştir. İş piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücü ihtiyacının karşılanabilmesi için de eğitim ve istihdam arasındaki arz talep dengesinin kurulması bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Bahsedilen süreçler takip edilerek, Ulusal Meslek Standartlarının Hazırlanması Hakkında Yönetmelik ve Mesleki Yeterlilik Kurumu Sektör Komitelerinin Kuruluş, Görev, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre MYK'nın görevlendirdiği kuruluşlarca önce meslek standartları hazırlanmıştır ve 29/11/2013 ve 27.06.2016 tarihlerinde Resmî Gazete'de yayınlanarak ulusal meslek standardı niteliği kazanmıştır.

➤ Motorlu Kara Taşıtları Alım Satım Danışmanı (Seviye 4) Ulusal Yeterliliğine kaynak oluşturan Ulusal Meslek Standartları şöyledir:

➤ Pazarlama Elemanı 13UMS0364-4 Ankara Ticaret Odası

➤ Satış Danışmanı 16UMS0519-4 Alışveriş Merkezleri ve Perakendeciler Derneği, Ankara Ticaret Odası

➤ Satın Alma Elemanı 12UMS0266-4 Ankara Ticaret Odası

➤ Motorlu Kara Taşıtları Alım Satım Sorumlusu (Seviye 5) Ulusal Yeterliliğine kaynak oluşturan Ulusal Meslek Standartları şöyledir:

➤ 13UMS0365-5 / Pazarlama Sorumlusu (Seviye 5)

➤ 12UMS0267-5 / Satın Alma Sorumlusu (Seviye 5)

➤ 16UMS0520-5 / Satış Sorumlusu (Seviye 5)

Ulusal meslek standartları sektördeki ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak değerlendirilmiş, MYK Ticaret (Satış ve Pazarlama) Sektör Komitesi tarafından incelendikten sonra MYK Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Meslek standartları temel alınarak 17UY0298-4 Motorlu Kara Taşıtları Alım Satım Danışmanı (Seviye 4) ve 17UY0299-5 Motorlu Kara Taşıtları Alım Satım Sorumlusu (Seviye 5) yeterlilikleri geliştirilmiştir. İlgili yeterlilikler Ulusal Meslek Standartlarının ve Ulusal Yeterliliklerin Hazırlanması Hakkında Yönetmelik ve 27/11/2007 tarihli ve 26713 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mesleki Yeterlilik Kurumu Sektör Komitelerinin Kuruluş, Görev, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre MYK'nın görevlendirdiği Motorlu Araç Satıcıları Federasyonu tarafından hazırlanmış, sektördeki ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak değerlendirilmiş ve MYK Ticaret Sektör Komitesi tarafından incelendikten sonra MYK Yönetim Kurulu'nca onaylanmıştır.

Adaylar yeterlilik belgesini alabilmeleri için ne yapmalı?

Motorlu Kara Taşıtları Alım Satım Danışmanı (Seviye 4) Mesleki Yeterlilik Belgesi'ni elde etmek isteyen adaylar zorunlu birimlerde (A1: İSG, Çevre ve Kalite) ve seçmeli birimlerde (B1: İş Makineleri Alım – Satım İşlemleri, B2: Karayolu Taşımacılığı Araçları Alım – Satım İşlemleri, B3: Satış Öncesi ve Satış Sonrası Hizmetler) tanımlanan sınavlara tabi tutulur. Adayların yeterlilik belgesini alabilmeleri için ilgili birimlerde tanımlanan

sınavlardan başarılı olma şartı vardır ve sınavlar sonucunda başarılı olan aday için mesleki yeterlilik belgesi düzenlenir.

Aynı şekilde Motorlu Kara Taşıtları Alım Satım Sorumlusu (Seviye 5) Mesleki Yeterlilik Belgesi'ni elde etmek isteyen adaylar zorunlu birimlerde (A1: İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre ve Kalite, A2: Motorlu Kara Taşıtı Alım Satım İşlemleri) ve seçmeli birimlerde (B1: Satış Öncesi ve Satış Sonrası Hizmetler) tanımlanan sınavlara tabi tutulur ve sınavlar sonucunda başarılı olan aday için mesleki yeterlilik belgesi düzenlenir. Sınav senaryosuna genel olarak bakıldığında, Sorumlunun satın alınacak ve satılacak bir aracın alım-satım prosedürlerini bilmesi, uygulayabilmesi, uygulandığını kontrol edebilmesi gerekmektedir. Ayrıca, kuruluşların diğer yaygın motorlu kara taşıtları (tır, kamyon, traktör, motosiklet vs.) için alım-satım senaryoları hazırlamaları gerekir. Aracın cinsine ve piyasada mesleğin yapılış biçimine uygun olarak araç dosyaları hazırlanması gerekir. Uluslararası arenada güçlü bir ülke olmanın en önemli unsurlarından biri istikrarlı gelişme gösteren güçlü bir ekonomiye ve dolayısıyla nitelikli insan kaynağına sahip olmaktır. Nitelikli insan kaynağının yetişmesinde ilgili kurum ve kuruluşların birbiriyle uyumlu mesleki eğitim ve istihdam politikalarını uygulamaları sonucunda iş piyasasının talep ettiği niteliklere sahip bireylerin yetişmesi aşamasında önemli görevler üstlenen MYK iş piyasasının talep ettiği niteliklere sahip bireylerin yetişmesi ve belgelendirilmesi için faaliyet göstermektedir.

Ticaret Bakanlığı da ikinci el taşıt ticaretinin yalnızca bu işle iştigal eden tacirler ile esnaf ve sanatkârlar tarafından yapılmasını, ikinci el taşıt ticaretindeki aktör profilini netleştirmeyi ve kayıt dışı faaliyetler ile vergi kayıplarının önüne geçilmesini amaçlamıştır. Bu nedenle alanın disipline edilmesi, bilinenle bilinmeyenin ayrılması ve çalışan belgelilerin kayıt altına alınması için Mesleki Yeterlilik Kurumu'yla işbirliği yapılmış ve ilgili tarafların katılımının sağlandığı toplantılar neticesinde yönetmelik hazırlanmasına karar verilmiştir. Konuyla ilgili hazırlanan yönetmelik neticesinde, ikinci el motorlu kara taşıtı ticaretinin güvenli, kayıtlı ve sistematik bir düzende yapılması için önemli bir adım atılmıştır. İkinci el motorlu kara taşıtı ticaretine ilişkin usul ve esasları

düzenlemek amacıyla hazırlanan İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelik 13 Şubat 2018 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Bilgi Sistemi

Söz konusu yönetmelikte Mesleki Yeterlilik Belgesiyle alakalı olarak "İkinci el motorlu kara taşıtı ticareti, işletmesi adına yetki belgesi alan tacirler ile esnaf ve sanatkârlar tarafından yapılır. Yetki belgesi verilmesinde aranan şartlardan birisi de Mesleki yeterlilik belgesine sahip olmasıdır. Ve "6'ncı maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen kişiler ile ikinci el motorlu kara taşıtı ticareti yapılan işletmede pazarlama ve satış personeli olarak çalıştırılan kişilerin mesleki yeterlilik belgesine sahip olması gerekir" ibareleri yer almaktadır.

Aynı yönetmelikte Ticaret Bakanlığı'yla oluşturulan veri paylaşım protokolünden de bahsedilmiş ve "Yetki belgesi, mesleki

yeterlilik belgesi ve bu Yönetmelik kapsamında verilen TSE hizmet yeterlilik belgesi ile ikinci el motorlu kara taşıtı ticaretine ilişkin Bakanlıkça gerekli görülen bilgilerin takip ve kontrolü amacıyla Bakanlık tarafından İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Ticareti Bilgi Sistemi oluşturulur²" hükmüne yer verilmiştir. Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Ticareti Hakkında basın açıklamasında süreç şu şekilde özetlenmiştir:

"Önümüzdeki dönemde, tacir ve esnafımızın ikinci el motorlu kara taşıtı ticaretiyle iştigal edebilmeleri için işletmeleri adına Yetki Belgesi almaları gerekmektedir. Yönetmelik uyarınca, hâlihazırda faaliyette olan işletmelere Yetki Belgesi edinimi için tanınan süre 13 Ağustos 2019 tarihinde sona ermekte olup belgelendirme için tacir ve esnafımızın önünde 1 yılı aşkın bir süre bulunmaktadır. Yetki Belgesi 13 Mayıs 2018 tarihinden itibaren İkinci El Motorlu

Kara Taşıtı Ticareti Bilgi sistemi üzerinden işletmelerin bulunduğu yerdeki ticaret il müdürlüklerinden verilmeye başlanacaktır. Yetki Belgesi alınabilmesi için ön koşul olan Mesleki Yeterlilik Belgesi ise yalnızca Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlarca verilebilmektedir.

Yönetmelik kapsamında gerçek kişi tacirler ile esnaf ve sanatkârların kendileri, ticaret şirketleri ile diğer tüzel kişi tacirlerin temsile yetkili kişilerinden en az biri, şubelerde ise şube müdürü ile ikinci el motorlu kara taşıtı ticareti yapılan işletmede pazarlama ve satış personeli olarak çalıştırılan kişilerin Motorlu Kara Taşıtları Alım Satım Danışmanı (Seviye 4) ve Motorlu Kara Taşıtları Alım Satım Sorumlusu (Seviye 5) MYK Mesleki Yeterlilik Belgesine sahip olmaları gerektiği belirtilmiştir. İlgili ulusal yeterliliklerin içeriğinde zorunlu birimlerin yanı sıra seçmeli birimler de bulunmakta olup belge zorunluluğu aranan kişilerin hangi

seçmeli birimlere sahip olması gerektiği ve MYK Mesleki Yeterlilik Belgesine sahip olması gereken asgari personel sayısı Ticaret Bakanlığınca belirlenecektir. Bu gelişmeler sonucunda, Kurumumuz ile Ticaret Bakanlığı arasında İkinci El Motorlu Araç Satıcılarına İlişkin Veri Paylaşımı Protokolü 13 Nisan 2018 tarihinde dönemin Ticaret Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın İsmail Yücel ile Mesleki Yeterlilik Kurumu Başkanı Sayın Adem Ceylan tarafından imzalanmıştır.

Uygulama Kullanıcısı Yardım Rehberi

Konuyla ilgili olarak, ilgili yönetmelik kapsamında ikinci el motorlu kara taşıtlarının ticaretine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi amacıyla, bir bilgi sistemi olan İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Ticareti Bilgi Sistemi (İETTS) tasarlanmıştır. Sistem sayesinde ikinci el ticaretinin mevzuata uygun olarak yürütülmesi ve bu ticarete ilişkin güncel ve güvenilir bilginin temin edilmesi, işlemlerin kısa süre içinde ve güvenilir bir biçimde yapılabilmesi mümkün olacaktır. Yapılan entegrasyonlarla birlikte başvuru yapacak gerçek ve tüzel kişiler, il müdürlüklerine gitmeksizin İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Ticareti Bilgi Sistemi (İETTS) üzerinden başvuru yapabilmekte ve Yetki belgesi, ikinci el taşıt ticareti yapılan işletmenin bulunduğu yerdeki ticaret il müdürlüğü tarafından İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Ticareti Bilgi Sistemi (İETTS) üzerinden verilmektedir. Mesleki Yeterlilik Kurumu ile Bakanlığımız arasında imzalan protokol sayesinde bu sektörde faaliyet göstermek isteyen girişimcilere ait mesleki yeterlilik belgeleri Sistemden sorgulanabilmektedir.

Yayınlanan (İETTS) Uygulama Kullanıcısı Yardım Rehberi'nde ilgili ekran ara yüzü yer almaktadır:

İşletme bilgilerine ek olarak bu alanda başvuru yapmak istenilen yetkili seçilerek seçilen yetkiliye ait;

► "MYB" alanından MYK(Mesleki Yeterlilik Kurumu)'dan alınan MYB(Mesleki Yeterlilik Belgesi) bilgisinin kontrol edilmesi,

► "Diploma" alanından yetkiliye ait Lise Mezuniyet Belgesinin yüklenmesi gerekmektedir.

Not: İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Ticareti Bilgi Sistemi'nden yetki belgesi başvurusunda bulunabilmek için başvuruda bulunan işletme yetkilisinin Mesleki Yeterlilik Belgesi'nin olması gerekmektedir.

Yönetmelik kapsamında geçerli kabul edilen mesleki yeterlilik belgeleri Motorlu Kara Taşıtları Alım Satım Danışmanı (Seviye 4) ve Motorlu Kara Taşıtları Alım Satım Sorumlusu (Seviye 5) olarak belirlenmiştir. İlgili kişilerin bu yeterliliklerden herhangi birinden mesleki yeterlilik belgesine sahip olması yeterlidir.

MYK tarafından kabul edilen ulusal yeterliliklere göre sınav ve belgelendirme faaliyetleri, yetkilendirilmiş belgelendirme kuruluşları tarafından gerçekleştirilir. Yetkilendirilmiş belgelendirme kuruluşları; Ulusal Yeterlilik Çerçevesinde tanımlı ulusal yeterliliklere göre sınav ve belgelendirme faaliyetlerini yürüten, Türk Akreditasyon Kurumu ya da Avrupa Akreditasyon Birliği bünyesinde çok taraflı tanıma anlaşması imzalamış başka akreditasyon kurumlarınca ilgili yeterliliklerde TS EN ISO/IEC 17024 standardına göre akredite edilmiş, MYK tarafından yapılan inceleme, denetim ve değerlendirme sonucunda gerekli şartları sağladığı tespit edilen personel belgelendirme kuruluşlarıdır.

İlgili yeterliliklerde, dört tanesi üniversite, sivil toplum kuruluşu ve meslek kuruluşlarının sınav merkezleri olmak üzere toplamda 13 kuruluş yetki almıştır. Şu ana kadar Motorlu Kara Taşıtları Alım Satım Danışmanı yeterliliğinde 928, Motorlu Kara Taşıtları Alım Satım Sorumlusu yeterliliğinde 13044 aday belgelendirilmiştir.

Sonuç olarak, nitelikli, belgeli ve mesleğinde yeterli işgücününün temin edilmesi için önemli görevler üstlenen Mesleki Yeterlilik Kurumu ulusal meslek standartları ve ulusal yeterlilikler ile eğitim ve iş dünyası arasında köprü görevi görerek iş süreçlerinde kalite ve verimliliğin artırılması hedefini bir meslekte daha gerçekleştirmiş olacaktır. MYK tarafından yetkilendirilmiş belgelendirme kuruluşlarınınca UY'lere göre yapılan sınavlar sonucu mesleki yeterlilik belgesi alarak istihdam edilen kişiler icra ettiği mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve yetkinliklerine sahip olarak görevlerini yerine getirecek ve bu durum işgücü verimliliğinin artmasına önemli ölçüde katkı sağlayacaktır.

¹İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelik, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/02/20180213-3.htm>

²İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelik, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/02/20180213-3.htm>